

STICHTING VOOR DE TOEKOMSTIGE GENERATIES

Stichting van openbaar nut

I. Basischarter

(Bijlagen bij het Belgisch Staatsblad, 12 juni 2006 - artikel 27 van de statuten)

Deel 1. Een richtsnoer voor de actie

1. Vaststellingen

De wil om een stichting voor de toekomstige generaties in het leven te roepen is een gevolg van de vaststelling dat onze wereld lijdt onder vier grote onevenwichten: onevenwicht tussen het Noorden en het Zuiden van de planeet, tussen de armen en de rijken binnen iedere afzonderlijke samenleving, tussen de mens en de natuur en tussen de huidige en de toekomstige generaties.

Die vier onevenwichten weerspiegelen een drievoudige crisis van de relaties en uitwisselingen: tussen samenlevingen onderling, tussen mensen onderling en tussen de mensen en hun leefomgeving. Ze weerspiegelen ook hoe moeilijk onze maatschappij het heeft om concreet rekening te houden met de toekomstige generaties.

Die drie crisissen kunnen we niet afzonderlijk overwinnen. Zo kunnen we bijvoorbeeld mens en milieu niet met elkaar in harmonie brengen zonder dat er tegelijkertijd harmonie heerst tussen de mensen onderling en tussen de verschillende samenlevingen.

Om solidariteit tussen de generaties te integreren in onze beslissingen, moeten we ons zelf een plaats geven in een keten. Bepaalde schakels van die keten zijn ons voorafgegaan en hebben ons een erfenis nagelaten, andere schakels komen na ons en ontvangen op hun beurt van ons een erfenis.

Onze maatschappij, en degenen die haar politiek en economisch leiden, vertoont tegenwoordig de neiging te verstarren in een zelfdestructieve houding. Doordat ze niet in staat zijn zich de toekomst van onze maatschappij voor te stellen, tonen de politieke en economische machthebbers zich onbekwaam om samen met hun kinderen een toekomst op te bouwen. Ze zijn dus niet werkelijk in staat om de machtsverhoudingen om te buigen en de verdeling en het gebruik van goederen en rijkdommen duurzaam te veranderen, en sluiten zo solidariteit tussen mensen en volkeren uit. Deze houding belet hen alternatieven uit te werken (of zelfs het ontstaan ervan mogelijk te maken).

2. Een ambitieuze opdracht

In het licht van deze houding en het gevoel van onmacht dat zich in dergelijke omstandigheden kan ontwikkelen, staan we voor een ambitieuze opdracht.

Uit verschillende mogelijke toekomstbeelden moeten we, op basis van gemeenschappelijke waarden, een wenselijke toekomst kiezen en uittekenen. Daarna moeten we een coherent geheel bedenken van handelingen die beantwoorden aan de noden van vandaag en toch de problemen van morgen niet uit de weg gaan.

Deze problemen zijn natuurlijk zo groot dat we ze niet kunnen oplossen door het bestaande systeem

gewoon te reorganiseren. Er is werkelijk nood aan een kwalitatieve gedachtesprong (verandering van paradigma's) en een omkering van de prioriteiten. Tegelijk moeten we de instrumenten voor de verandering voorbereiden.

Een van de prioriteiten tegenover het dreigende fatalisme is een coherent veranderingsproces zichtbaar te maken. Zeggen hoe iets op gang kan worden gebracht is soms even belangrijk als zeggen waar het naartoe moet!

3. Gemeenschappelijke waarden

Deze beweging kan nu al steunen op een aantal gemeenschappelijke waarden. We sommen ze op in willekeurige volgorde:

menselijkheid: de indicatoren zijn respect, solidariteit en gelijkheid tussen mensen en maatschappijen; respect voor de natuur en het leven, de kans voor elk menselijk wezen om vandaag en morgen te beschikken over het levensnoodzakelijke en een waardig leven te leiden. Het gaat dus ook over een sociale rechtvaardigheid die voorrang geeft aan de belangen van de armste mensen.

burgerzin: we moeten (opnieuw) leren dat elk mens een burger van de wereld is, dat hij een unieke wereld bewoont en deel uitmaakt van de menselijke gemeenschap. Die burgerzin is ondenkbaar zonder een toename van de individuele en collectieve mogelijkheid om deel te nemen aan collectieve beslissingsprocessen (actieve democratie), met name waar het gaat om milieu en menselijke ontwikkeling;

verantwoordelijkheidszin: individuen, verenigingen, ondernemingen, media, staten en internationale organisaties zijn samen verantwoordelijk voor de harmonie tussen samenlevingen, tussen mensen onderling en tussen mens en milieu, en dus voor de toekomst van de mensheid. De westerse levensstandaard en de consumptie en de afvalproductie die ermee gepaard gaan, zijn onhoudbaar en kunnen niet tot de hele planeet worden uitgebreid. We zullen ons gedrag dus grondig moeten aanpassen;

goed beheer: de aarde, die we van onze voorouders hebben geërfd, is niet ons exclusieve bezit. Ze behoort ook toe aan de toekomstige generaties. Bij het voldoen van haar behoeften moet een samenleving dus rekening houden met de grenzen en het ritme van de ecosystemen, zodat ook de toekomstige generaties nog aan hun behoeften zullen kunnen voldoen;

voorzichtigheid en voorzorg: voor we nieuwe producten en technieken gebruiken, moeten we de huidige en toekomstige risico's ervan inschatten en beheersen. Bij zware risico's voor het milieu ontslaat het ontbreken van wetenschappelijke zekerheid ons niet van de verplichting om preventieve maatregelen te nemen;

diversiteit en creativiteit: de diversiteit van de culturen en van alles wat leeft is een gemeenschappelijk goed dat we moeten vrijwaren. Hetzelfde geldt voor creativiteit en ondernemingszin die ten dienste staan van de noden van vandaag en de problemen van morgen. Deze capaciteiten blijven al te vaak onbenut en worden zelfs tegengewerkt door de uniformisering van de hedendaagse maatschappij en haar opvoedingssystemen en door de gedwongen werkloosheid in samenlevingen in het Noorden en het Zuiden.

Samen omvatten deze waarden het concept van duurzame ontwikkeling, een concept dat internationaal aanvaard is sinds de Milieutop van Rio van negentienhonderd tweeënnegentig. Dit begrip duurzaam verwijst zowel naar duurzaam als naar uitvoerbaar.

Huidige Charter zal onverschillig gebruik maken van deze twee benamingen ten einde geen semantische geschil op te wekken.

Het Charter verzet zich resoluut tegen een oneigenlijk gebruik van die term (sommigen hebben het bijvoorbeeld op een al te beperkte manier over "duurzame groei").

4. Doelstellingen voor een overgangsstrategie:

Op grond van deze waarden en de dynamiek van verandering die erachter schuilgaat, kunnen we de eerste doelstellingen van dit project schetsen. Deze doelstellingen passen in de overgang naar andere modellen en andere levenswijzen die een centrale plaats geven aan sociale rechtvaardigheid, solidariteit, gelijke kansen voor alle individuen, maar ook aan respect voor de grote ecologische evenwichten en democratische zeggenschap van individuen, zowel de huidige als de toekomstige generaties, over de manier waarop ze zich ontwikkelen.

De centrale doelstellingen van een dergelijke overgangsstrategie bevinden zich op drie tijdsschalen. Samengevat: op lange termijn moeten we streven naar een duurzame en volledige verandering van de manier waarop de maatschappij functioneert, op middellange termijn moeten we een algemene overgang mogelijk maken en op korte termijn de eerste tekenen van de verandering, die zich nu al aftekenen in de maatschappij, ondersteunen en zichtbaar maken.

Deel 2. Handelen via de Stichting

1. Vaststellingen

Op plaatselijk of regionaal niveau krijgt dezelfde fatalistische houding de bovenhand, vaak door gebrek aan alternatieven. Er bestaan wel talrijke plaatselijke alternatieven, maar de macht om het initiatief te nemen berust meestal bij behoudsgezinde overheden of instellingen die financieel van deze overheden afhankelijk zijn. Daardoor krijgen die alternatieven niet de kans te ontluiken of in aantal toe te nemen. Als ze ondanks alles toch tot ontwikkeling komen, dan is gehoorzaamheid aan de cliëntelistische netwerken en aan de “verzuilde” logica die de Belgische maatschappij kenmerken al te vaak de prijs die ze moeten betalen voor financiële of institutionele steun.

Aan de andere kant sluimert er een belangrijk potentieel aan creativiteit, vernieuwing en actie in de maatschappij. Dit potentieel wordt echter nauwelijks aangemoedigd door de bestaande onderwijs- en vormingsstructuren, en al evenmin door de levenswijze en de kijk op relaties die de moderne maatschappij propageert. Bovendien wordt dit potentieel onschadelijk gemaakt door de druk die de uitsluiting, vooral de werkloosheid, op veel van onze medeburgers uitoefent.

2. Hoop als plicht

Vandaag lijkt het de moeite waard om hoop en perspectief te bieden, of mogelijk te maken, door opnieuw ruimte te geven aan de vrijheid. Die ruimte voor vrijheid is, ook op een bescheiden niveau, een teken dat het mogelijk is om anders te functioneren, te handelen, te ondersteunen en te financieren. Zo geven we een kans aan initiatieven die in de huidige context marginaal blijven.

Door de oprichting van de stichting die openstaat voor de uitdagingen van morgen en voor de veranderingen die nu al nodig zijn, kunnen we de dingen in beweging krijgen. Een pad ligt er nog niet, we moeten de weg zelf uitstippelen...

3. Enkele principes

De beslissing om de stichting op te richten steunt op de noodzaak om:

- de beperkte middelen te concentreren in een lichte en autonome structuur;
- te zoeken naar bundeling van krachten (partnerschappen, financiële inbreng, samenwerkingsverbanden...);
- een goede zichtbaarheid te verzekeren, zowel voor de stichting zelf als voor de alternatieve initiatieven die ze lanceert of ondersteunt.

De stichting is een volwaardige en onafhankelijke instelling.

De stichting wil sporen en middelen uitwerken voor de overgang naar duurzame ontwikkeling.

De stichting wil iedereen de mogelijkheid bieden om op zijn eigen niveau actiemiddelen te kiezen, maar wel binnen de samenhang en einddoelstelling die gemeenschappelijk werden vastgelegd.

4. Doelstellingen van de stichting

Initiatieven aanmoedigen of steunen;

Helpen bij het uitwerken van alternatieven (die stroken met de waarden die hoger werden uiteengezet);

De individuele of collectieve zin voor initiatief stimuleren;
Bijdragen tot het ontstaan van een “ nieuwe rationaliteit ” en de verhoudingen tussen overheid en burgers opnieuw definiëren vanuit een uitdrukkelijk niet-cliëntelistische invalshoek;
Evenementen op touw zetten en het geheel onder de aandacht van de media brengen.

5. De onafhankelijkheid van de stichting

De stichting is onafhankelijk van elke politieke partij en vermijdt elke onrechtstreekse financiering van politieke partijen. Tegenover financiële of andere partners en tegenover eventuele schenkers garandeert ze zo haar institutionele geloofwaardigheid en objectiviteit op het gebied van de operationele keuzes.

Die onafhankelijkheid houdt ook in dat de Raad van Bestuur en elk ander adviesorgaan dat wordt opgericht in het kader van de Stichting, samengesteld zijn uit personen van wie de intellectuele onafhankelijkheid vaststaat. Ook hun verwantschap met de sociale drijfveren van de stichting staat buiten kijf.

De oprichting en samenstelling van elke instelling in de schoot of ten dienste van de stichting (jury, begeleidingscommissie ...) is onderworpen aan de goedkeuring van de Raad van Bestuur van de stichting. Door haar onafhankelijkheid ten opzichte van de heersende politieke en economische machten en van de lobby's kan de Stichting projecten financieren die passen in een logica van duurzame ontwikkeling en momenteel nog worden verwaarloosd of genegeerd.

II. Financiële structuur

1. Een kapitaal in wording

Aanvankelijk beschikte de Stichting niet over voldoende kapitaal om enkel te werken op basis van de inkomsten uit de interesten van dit kapitaal. Dus koos ze voor een origineel principe: het geld dat haar wordt toevertrouwd, leidt een dubbel leven. Van elke schenking gaan $\frac{3}{4}$ naar “onmiddellijke” actie, terwijl het resterende bedrag wordt ingezet om een kapitaal op te bouwen. Dit brengt op lange termijn interesten voort, die de toekomst van het project verzekeren.

2. Initiële schenking

De middelen waarover de Stichting bij haar oprichting beschikte, werden mogelijk gemaakt door de beslissing van het Waalse Parlement om de politieke partijen te financieren. De Belgische groene partij Ecolo had bedenkingen bij de logica en de vorm van deze financiering, en stelde de middelen ter beschikking van de Stichting, om deze de mogelijkheid te geven zich te ontwikkelen en concrete acties te voeren, zonder enige “wederdienst” te eisen onder de vorm van beslissingsmacht binnen de structuur van de Stichting. Op deze manier bevestigde Ecolo haar steun aan dit burgerinitiatief, maar bleef de partij tegelijk trouw aan haar weigering om aan cliëntelisme te doen en een nieuwe zuil te bouwen.

3. De schenkingen en de financiële middelen vermenigvuldigen zich

De activiteiten van de Stichting zouden niet mogelijk zijn zonder de steeds groeiende financiële bijdragen (privéschenkingen, schenkingen van ondernemingen, overheidsdotaties, cofinanciering, legs, enz.) Afhankelijk van het bedrag van de schenking en de wensen van de partners, kan het geld ofwel aan het eigen kapitaal van de Stichting worden toegevoegd, of aan specifieke, door de Stichting beheerde fondsen worden geschonken, die gegroepeerd zijn per werkdomein of doelgroep.

In het geval van institutionele partners of ondernemingen wordt er expliciet verwezen naar de samenhang tussen de sociale doelstellingen van de Stichting enerzijds, en de doelstellingen, werkwijzen en productiemethoden van de financiële partners anderzijds. Hierbij ligt de nadruk niet op daden uit het verleden, maar op de expliciete wil om vandaag het pad van de duurzame ontwikkeling te kiezen, vertaald in concrete actie, zoals beschreven in het Handvest.

Eén van de partners van het eerste uur is de Fondation Charles Léopold Mayer pour le Progrès de l'Homme (Lausanne/Parijs).